

האם הוא מטורף ההולך בדרכי נפוליון והיטלר? האם הוא מבשר תקופה חדשה?

דגלו של דה-גול

מהפכניים אלה, רעידת-האדמה הפוליטית הגדולה ביותר מזה עשר שנים — האם היא טובה לאנושות?

★ ★ ★

חלומו של נפוליאון החדש

מבחינת האינפורמציה, ישראל היא מושבה אמריקאית. אירועי העולם מגיעים אליה מבעד למסננת התעמולה של ארצות-הברית — סוכנויות-חדשות אמריקאיות, כתבים אמריקאיים, שבועונים אמריקאיים. לכן קיבל הקורא ומאזין-הרדיו הישראלי תמונה חידודית מאוד.

המונה זו התגבשה במאות בלתי-ספורות של קאריקטורות, שכולן תיארו את שארל דה-גול בדמות חולה-רוח המחקה את נפוליאון, או בדמות זקן שוטה, האכול שגעון-גדלות. מדיניותו של הגנרל הארוך תוארה כמעשה-איחלת, תקיפת סכין בגב העולם החופשי, כאנוכיות משתוללת, כהתפרצות של לאומנות חסרת-שחר.

אילו היתה התמונה מאוזנת יותר, היה מתגלה כי יש הרבה מאוד הגיון בריא בהשקפת-עולמו של הדיקטטור הצרפתי.

הגנרל אינו מרבה לדבר. כאשר הוא מדבר, הוא משתמש בסיגנון קלאסי נעלה, המתאים יותר לספינכס מאשר למדינאי בעידן ההמונים. כל דבריו הם דומשמעיים, ותמיד הוא משאיר לעצמו דלת פתוחה לנסיגה. אך מעשיו מגלים את השקפתו יותר מכל הכרזה. אפשר לסכם אותה כך:

● מי שאין לו נשק גרעיני מוכן לשימוש, אין לו עצמאות. כי עצמאות יש רק למי שמסוגל להגן על עצמו בכל התנאים ובכל המצבים. מדינה שאין לה כוח גרעיני תצטרך,

זאת

אורי אבנרי

בכל משבר בינלאומי מכריע, לרקוד לפי חלילה של מעצמה שיש לה כוח כזה, והמסוגלת להגן עליה.

● כאשר יש מונופול גרעיני לארצות-הברית ולברית-המועצות, הופכות כל שאר המדינות בעולם גרורות של זו או של זו.

● מצב זה מסכן את בטחונה של צרפת ושל אירופה המערבית כולה. כיום אומנם מנוי וגמור עם ארצות-הברית להגן על אירופה בשעת סכנה, אך אין כל בטחון כי גם מחר יהיה האורח האמריקאי מוכן לסכן את עצם קיומה של ניו-יורק, כדי להגן על חרותה של פאריס. בעתיד, כמו פעמים רבות בעבר, מסוגלת ארצות-הברית להסתגר בגבולותיה שלה, לנער את חוצנה משאר המדינות.

● אפשרות זו הופכת סבירה עוד יותר עם פיתוח הטילים הבינאיבטיים והצוללות הגרעיניות. בעבר היתה אמריקה זקוקה לבסיסים מעבר לים, כדי לקיים כוח-הרתעה נגד ברית-המועצות. כיום יכולה ארצות-הברית להשמיד את ברית-המועצות כולה באמצעות טילים שישוגרו מעל אדמת ארצות-הברית, ומתוך צוללות ניידות. פירוק הבסיסים האטומיים בתורכיה, באיטליה ובבריטניה הוא צעד גדול בכיוון זה.

● אם רוצה אירופה המערבית לשלוט על גורלה ולהגן על עצמה בכל התנאים, עליה להצטייד בכוח גרעיני מוחץ משלה. דבר זה יתכן רק אם תתאחדנה ארצות היבשת, תשתפנה פעולה. עד אז חייבת צרפת לפתח כוח גרעיני שכולו שלה, יהיה המחיר אשר יהיה.

● כאשר תקום אירופה המערבית המאוחדת, שתכלול את ארצות השוק המשותף (בתוספת ספרד ופורטוגל), היא תהיה מעצמה שחה בכוחה המספרי, הכלכלי והטכני הן לברית-המועצות, הן לארצות-הברית. תחת החלוקה, הרת-הסכנות, של העולם לשני מחנות, יתחלק העולם לשלושה מחנות או יותר, ויווצר שוב איוון בריא. בנסיבות מסוימות יוכל הכוח השלישי למנוע התלקחות.

● בריטניה יכולה, אולי, להצטרף למעצמה זו, אילו מסרה לה את הכוח הגרעיני שלה ואילו ויתרה על קשריה המיוחדים עם ארצות-הברית וארצות חבר-העמים. אולם בריטניה בגדה באירופה, סירבה הן למסור לה את הידע האטומי שלה, והן לקשור את כלכלתה ללא תנאי למשק האירופי. תחת זאת הסכימה בריטניה לבסס את בטחונה על טילי-פולארס אמריקאיים, והפכה בזאת לגרורה אמריקאית. צירוף בריטניה לאירופה פירושו הכנסת סוס טרויאני אמריקאי לתוך המיבצר.

● כל אלה טענות נכונות, כשלעצמן. אין הן פחות נכונות מפני שמתחשפות אליהן תופעות-לחאי אישיות, כגון חלומו של דה-גול שצרפת תשלוט באירופה החדשה, וכי הוא עצמו יהיה מצין קיסר אירופי. אצל כל מדינאי מתערבבות יומרות אישיות עם השקפות כלליות, ואין הדבר פוסל את ההשקפות.

אין ספק ששארל דה-גול מבקש להגשים את החלום העתיק ביותר של אירופה — חלום הקיסרות המאוחדת, שתבוא במקום האימפריה הרומאית. זהו חלומו של קארל הגדול. נפוליאון והיטלר נכשלו בביצועו. עתה מתקרב דה-גול עד לסף ההגשמה.

השאלה היא: האם אין זה מאוחר מדי? האם לא הפך החלום לאנאכרוניזם מסוכן?

★ ★ ★

איש מוד רגעי-הגורד

עולם המדיני אין דברים מוחלטים. אין "נכון" ו"לא-נכון". יש רק "יותר נכון" ו"פחות נכון" (או "יותר כוזב" ו"פחות כוזב"). אפילו נכונות כל טענותיו של דה-גול, האם אלה הטענות הקבועות, המכריעות? או שקיים מישור גבוה יותר, חשוב יותר, בו שרר הגיון אחר?

זוהי הצורה הפשטנית ביותר, הטענה האמריקאית. גם טענה זו לא פורטה מעולם בבירור, באופן מוסמך. גם היא משתקפת בעולם המעשים — מעשיו של ג'ון קנדי.

העידן החדש התחיל בעת משבר קובה. הנשיא הצעיר, שהוא איש-מעשה והוגה-דיעות כאחד, הביא את העולם עד לסף ההשמדה האטומית. במשך כמה שעות גורליות היה גורל כדור-הארץ תלוי, פשוטו כמשמעו, על חוט השערה. (השבוע הודו האמריקאים עצמם כי טעו טעות מוחלטת בהערכת הכוח הסובייטי בקובה, וכי נסיון-הפלישה היה ניתקל באפתעות).

עתה כבר ברור כי באותם רגעי-גורל התגבשו אצל הנשיא האמריקאי, שעמד בודד לחלוטין מול אחריותו הנוראה, כמה הכרות יסודית, המכוננת מאז את צעדיו. העיקריות:

● שיש בעייה אחת בעולם, העולה על כל שאר הבעיות: הצורך למנוע מלחמה אטומית. שבראש ברית-המועצות עומד אדם השותף לתחושת-אחריות עילאית זו, ושהוכיח זאת במעשים בעת המשבר.

● שהכרה זו מחייבת את מסירת המונופול המוחלט על הנשק האטומי לידי שתי המעצמות הגדולות בלבד.

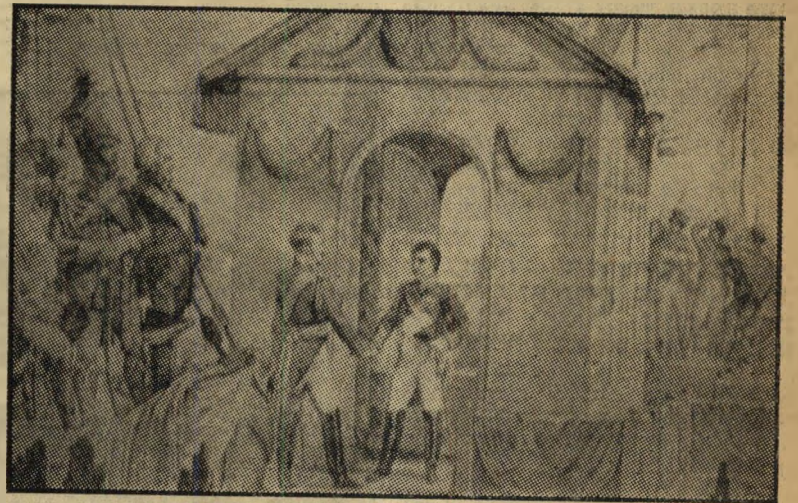
● שברית-המועצות מוכנה לשתף פעולה עם ארצות-הברית להשגת מטרה זו.

● שהאחריות הרובצת על ארצות-הברית, במצב זה, היא כה עצומה עד שאסור לה

האם זה טוב ליהודים או רע ליהודים? השאלה היהודית הקלאסית הזדקרה השבוע מחדש, כאשר חש גם האיש ברחוב הישראלי כי מאורעות היסטוריים מתחוללים בעולם — גירוש בריטניה מאירופה, התחלת מלחמה מדינית בין צרפת וארצות-הברית, נסיון צרפתי להתקרב לברית-המועצות, בקיעים לאורכה ולרוחבה של הברית המערבית.

האם זה טוב לישראל? ברגע הראשון נידמה שכן. השוק הבריטי, החיוני להדרי ישראל, נשאר פתוח. התפוזים מרחובות לא יגורשו מתנויות לונדון על-ידי תפוזים מאיטליה או מאלג'יריה.

ברגע השני נידמה שלא. ארצות השוק, שסילקו זה עתה את מועמדות בריטניה, לא ישישו להיענות לבקשת ישראל — למרות שישראל אינה רוצה להיות חברה בשוק, אלא

נפוליון ואלכסנדר בטילוזה
הירות מפני זוגמות היסטוריות

כרושצ'וב לקנדי: "אולי נשב?"

רק לקבל ממנו נדבה בצורת "התקשרות", שתתן לה זכויות ללא חובות. גם הטענה הישראלית, כי ללא התקשרות זו צפויה כליה למדינת ניו-זילנד-היטלר — איבדה את בסיסה. כל עוד בריטניה בחוץ, יכולה גם ישראל להישאר בחוץ מבלי להינזק. הייצוא הישראלי לשש ארצות השוק המשותף בלבד אינו גורם מכריע במשק הישראלי.

בסך הכל נראה כי מאזן ההשפעות הוא לטובת ישראל. אולם חלפו הימים כאשר משהו יכול היה להיות "טוב ליהודים" ורע לעולם. בעולם של 1963, מודהה גורל היהודים עם גורל המין האנושי כולו. השאלה הקבועת, גם לגבי האזרח הישראלי, היא: מאורעות

● גם במישור אחר יוכלו פרדסי ישראל ליהנות השנה ממזל-הישיש של הזולת. הכפור, שהביא נזקים עצומים לפרדסי ארצות-הברית ואירופה, יעלה במידה ניכרת את מחירי הפרי היפואי.